

Rafflande operahelg i Frankfurt

Oper Frankfurt, Frankfurt, 16 & 17 oktober 2021

Richard Strauss: Salome

Igor Stravinsky: Oedipus Rex

Pjotr Tjajkovskij: Jolanta

Oper Frankfurt är en pålitlig adress för den som vill uppleva meningsfull musikteater. I de flesta fall spelar man egna produktioner, inköpta halvfabrikat lyser med sin frånvaro. Inte sällan får man utmärkelser för sina uppsättningar, ibland även som årets operahus enligt tyska *Opernwelt*. Till detta bidrar en väl sammansatt ensemble med flera unga sångare på uppåtgående. Konstanten för framgångarna är sedan 2002 chefen **Bernd Loebe**, ett namn som många operahus kan vara avundsjuka på.

I Tyskland råder ju fortfarande coronarestriktioner. Det är vaccinpass och

mask på som gäller, även om man numera släpper in full publik. Glädjen går att ta på och det finns gott om utrymme att röra sig på i pauserna, inte minst den lite undanskymda salen med originalmålning av Marc Chagall.

Den ena av helgens föreställningar, **Richard Strauss** *Salome*, hann bara spelas ett par gånger i mars 2020 innan Corona slog till. Nyuppsättningen hann i alla fall väcka uppmärksamhet då regissören, **Barrie Kosky**, valt att helt fokusera på texten och därmed lägger sig nära **Oscar Wildes** original. Allt annat har reducerats till ett minimum. Scenutrymmet är svart, endast en spotlight framkallar månens kalla sken. Antingen avslöjar den aktörerna i sina förehavanden, eller så söker personerna själva upp ljuset med nattfjärilars envishet. Innan musiken börjar hör vi vingslag som från jättelika flygdjur och intrycket av främmande ljudinslag som ju också framkallas i partituret får en helt annan innebörd än när vi bevittnar ett mer opulent sceniskt uttryck.

Detta kalla ljusfokus kräver sitt yttersta av de medverkande sångarna. Ett mer obarmhärtigt avslöjande arrangemang kan inte tänkas. Samtliga medverkande är utlämnade åt sin egen förmåga att fylla rollerna med mening – såväl i agerande som i sång.

Nu har sångarna inte några problem med denna utmaning. Framför allt **Ambur Braid** kryper in under huden på titelrollen och skapar en sensationell tolkning av en ung kvinna som använder alla medel att nå sina mål. Hennes kroppsspråk fascinerar, kostymbytena är många. Hon agerar antingen lydig dotter i sin dysfunktionella familj eller eggas av sin successiva makt över situationen. Obetalbar när hon efter mötet med Jochanaan överlycklig struttar omkring med hoppsasteg efter över den svarta scenen, med endast månskenet som följeslagare. Eller när hon med förvåning drar ut ett tiotal meter hår ur underlivet sittande på scenen, i en originell tolkning av operans dansscen. Sångligt saknar Braid inget. Med en varm klang som förenas med snabbt vibrato levererar hon en synnerligen kroppslig sång, som ibland får publiken att hörbart dra efter andan.

Även övriga sångare håller måttet, inte minst **Nicholas Brownlee** som Jochanaan. Han har förmågan att leverera repliker med versaler, inte en stavelse går förlorad och de röstliga knalleffekterna sitter där de skall för att öka intensiteten i scenerna med fresterskan. **AJ Glueckert** och **Zanda Svede** möter upp med effektiva tolkningar som Herodes och Herodias.

Slutet är värdigt en Quentin Tarantino i sin perfida humor och råa uttryck. Ingen leverans sker av Jochanaans huvud på ett silverfat, i stället hissas det upp ur scenbotten i en köttkrok. Åmande och kråmande triumferar Salome över sin fångst, för att slutligen klä det på sitt eget huvud – också en sorts nekrofil.

Frankfurter Opern- und Museumsorchester är även den en grundplåt för den höga kvaliteten i den mångsidiga repertoaren. I Salome dirigerades den av **Titus Engel** som mer och mer gör sig ett namn på europeiska scener i en bred repertoar som även omfattar barockopera. Här gav han en saklig tolkning av Strauss som tillsammans med husets lite torra akustik effektivt bländade av det sceniska känslostormandet.

Nästa dag briljerade orkestern i **Stravinsky** och **Tjajkovskij**. I en så kallad double-bill spelades operaoratoriet *Oedipus Rex* och *Jolanta*. Denna gång med en annan dirigent på uppåtgående, **Valentin Uryupin**, som utan problem förmådde göra de olika tonspråken rättvisa.

Kombinationen av de båda verken fungerar slående bra med den gemensamma nämnaren blindhet, förmedlad Teiresias respektive Jolanta. Sceniskt hölls de båda verken samman av regissören **Lydia Steier**, efterfrågad framför allt på tyska scener, nu senast med *La Fanciulla del West* på Staatsoper i Berlin.

Oedipus Rex utspelas i en parlamentssal där staden Thebes folk samlats för att bönfälla Oedipus att rädda dem från den grasserande pesten. Dramat insceneras av Steier som ett utpräglat kriminalfall där det förgångna i rättegångsliknande former obönhörligt rullas upp för att kulminera i Oedipus insikt om att ha mördat sin far och därefter bestigit tronen tillsammans med sin egen mor – den absoluta tragedin. Regin spelar skickligt på att inte bara Teiresias är blind, vi är alla det då vi inte vill se eller ta till oss av sanningen hur obönhörlig den än är.

Verket sjungs på latin, men med tysk berättarröst för det talade inslagen. **Erik Laporte** som Oedipus och **Katharina Magiera** som Jokaste gjorde sitt bästa av rollerna, inte minst Magiera fick publiken att lystra till sin påfallande varma och omfångsrika mezzo. I övriga roller hördes också gårdagens Jochanaan, **Nicholas Brownlee**.

I Tjajkovskis sista verk *Jolanta* handlar det också om blindhet, inte bara hos

huvudpersonen, utan också överfört till den närmaste omgivningen som inte vill se flickans verkliga behov. Detta understryks av att handlingen utspelas i en dockfabrik. Ovanpå fabriken lever Jolanta avskärmad från världen i en sockervadd dekorerad med otaliga dockor som med sina döda blickar håller sällskap. Fabrikanten, Kung René, förgriper sig i en plågsam scen på sin dotter, ett sceniskt infall som går överstyr och får det idylliserande slutet på operan att kacka ihop. Moderniseringen av handlingen innebär också automatvapen på scenen och annan rekvisita som bara känns påklistrat och banalt.

Detta till trots sjöngs och spelades det med passion. **Corinne Winters** i titelrollen, späd och fragil, blommade hon ut med en klar och rak röst och sjöng sig rakt i hjärtat på publiken. Mansrollerna dominerades av basarna **Andras Bauer Kanabas** som Kung René och **Anthony Robin Schneider** som den arabiske läkaren Ibn-Hakia. Tyvärr var **Gerard Schneider** gravt indisponerad som Jolantas tillbedjare greve Vaudémont, men gjorde en hjältemodig insats då ersättare inte växer på träd, något som publiken visste att uppskatta.

Alltså en double-bill med växlande innehåll och kvalitet, men väl se- och hörvärd för den som under två kvällar vill matcha både mer vanliga och ovanliga repertoarverk.

Summa summarum. Det är alltid värt att göra en resa till Frankfurt, staden som nyligen rev ett brutalistiskt kommunalhus från 1960 talet och ersatt det med en rekonstruktion av den gamla stad som bombades bort under andra världskriget.

Och... javisst är det lite paradoxalt att man i Frankfurt får en högkvalitativ double-bill för 1200 kronor när man i Stockholm får punga ut med ett par hundralappar till för att se enbart *Jolanta* - i en importerad uppsättning.

Alexander Husebye

Oper Frankfurt, Frankfurt, 16 & 17 oktober 2021

Richard Strauss: Salome

Regi: Barrie Kosky

Scenografi och kostym: Katrin Lea Tag

Ljus: Jochim Klein

Dirigent: Titus Engel

Frankfurter Opern- und Museumsorchester

Medverkande: Ambur Braid, Nicholas Brownlee; AJ Glueckert, Zandra Svede, Brian Michael Moore mfl.

Igor Stravinsky: Oedipus Rex & Pjotr Tjajkovskij: Jolanta

Regi: Lydia Steier

Scenografi: Barbara Ehnes

Kostym: Alfred Meyerhofer

Ljus: Olaf Winter

Dirigent: Valentin Uryupin

Frankfurter Opern- und Museumsorchester & Chor der Oper Frankfurt

Medverkande (Oedipus Rex): Erik Laporte, Katharina Magiera, Nicholas Brownlee, Adreas Bauer Kanabas, Brian Michael Moore m.fl.

Medverkande (Jolanta): Corinne Winters, Andras Bauer Kanaba, Gerhard Schneider, Mikolaj Trabka, Marvic Monreal m.fl.